נפק רב ודרש. לא עמה על זה המעשה מיקן דהא פריך עלה מברייתא אלא דרש דמקודש נתקן:

מותר להורגו ואסור לקיימו. והא דאמר ר"ל בפ"ק דסנהדרין (דף טו: וש"ס) גבי אדי ונמר ודוב חתא וכרלא ונחש דאפי' ר"א דאמר כל הקודם להורגו זכה היינו דוקא כשהמיתו אבל לא המיתו לא היינו בקשורין בשלשלת שכן דרך לגדלן והכא בחמור שאין קשורה א"נ מהנהו רגליים בני אדם להזהר ולא אמי לידי היזק אבל מחמור אין מזהרין שאין יודעים אם היא בר אוכמא או בר חיורא שאין מכירים באכומיהם:

אמר רבינא לעורו. שאם (ב) מצאן מת אין חייב בהשבת העור * וקלת מימה כיון דאמטיענין דאין בו משום גזל למאי איצטריך הך דמותר להורגו וי"ל דאין לחוש כיון דמתמילה קאמר דמותר להורגו:

מתריעין על החיכוך בשבת. ע"כ לאו היינו התרעה בשופר דשופר בשבת מי איכא כדדייק בספ"ק דתענית (דף יד. וש"ס) אלא התרעה כפה בעננו וקבר כמ"ד התם דעננו קרי ליה התרעה ותימה דמאי פריך מההיא דבשאר מיני פורעניות דקתני לא היו מתריעין על החיכוך אלא צועקים דילמא ה"ק לא היו מתריעין בשופר אלא צועקים כפה בעננו ואין לומר אע"ג דתרוייהו כפה התרעה לחוד וצעקה לחוד להתם משמע דלמ"ד עננו קרי ליה התרעה מדא היא וי"ל דה"פ מדקאמר שבשאר מתריעין לכל הפחות בעננו א"כ לאו לעשות על החיכוך התרעה אפי' בשופר בחול כיון שהוא דבר גדול כל כך בשאר צועקים:

על החנב. ל"ג ועל הגונבי דהא בתנאי' דסדר תעניות האלו (תענית יט.) תנן שמתריעין על הארבה ועל החסיל ועל הגונבי וי"ל דהתם כפה וע"ל דשפיר גרסינן ליה והתם בגונבי המזיק לשדות דומיא דארבה [ז]ותחול דקתני התם וגונבי דהכא במזיק לבני אדם דומיא דארבים ושילוח נחשים. פירוש ר"י:

לעולם אין מטיבין לו. והא דקאמר איהו גופיה בעובדא דידיה לא במהרה מטיבין לו בפרק קמא דבבא בתרא (דף יב:) זה אמר בשעה שהיה סבור עדיין שימחזיר וימנו אותו ראש ישיבה אבל לבסוף שלא המחזירוהו אמר לעולם אין מטיבין לו:

אומר לנכרי ועושה. דוקא משום מצוה זו דישוב דא"י אבל לצורך מצוה אחרת לא שרי אמירה לנכרי ואפי' לצורך מילה משמע בפרק הדר (עירובין דף קח.) דלא שרי אמירה לנכרי באיסורא דאורייתא גבי הוא יוקא דאיסתפין ממיימיה דקאמר נשייליה לאימיה אי צריכה נחיס ליה אגב אימיה משמע דאי לא צריכה אימיה לא שרי אפילו על ידי נכרי וי"ס שכתוב בהדיא נחיס ליה נכרי אגב אימיה ולכאורה משמע שלפני המילה היה והיו צריכין לאמיתי כדי למולו ולא שרי אפילו ע"י נכרי אלא אגב אימיה כדשרינן הכא והתם בעובדא דלעיל דקאמר (ג) גבי יוקא אחריבא ניתא ליה לנכרי דיתי מגו ביתא ההוא דלעיל איסורא דרבנן הוה להכיא דרך חצר אלא עיבר ואפילו איסורא דרבנן אור"י שאין להתיר משום מצוה אחרת על ידי נכרי כגון להביא ספר דרך כרמלית כדי ללמוד בו דדוקא מילה דהיא גופא דאי שבת שרי על ידי נכרי איסור דרבנן ומיהו בה"ג משמע דאפילו איסורא דאורייתא שרי על ידי נכרי לצורך מילה שפירש דאפי' דאיתי נכרי מתוך ביתו דהיא דרך רשות הרבים דהוי איסורא דאורייתא שרי על ידי נכרי כמו הכא משום ישוב ארץ ישראל ולדבריהם בעובדא בתרא דקאמר נחיס ליה נכרי אגב אימיה לאחר המילה הוה ולאחר שלשה שכבר נתרפא הולד יפה ולספרים דל"ג נכרי טיכל לומר דע"י ישראל קאמר ותוך שבעה דמתלגין עליה השבת אם אחרה צריכה אני כדאמרינן בפרק מפנין (שבת דף קכט. וש"ס) אבל אין נראה דעל ידי ישראל הוה אסור להרבות בשביל התיעוק כדאמרינן בפ"ק דחולין (דף טו:) ולפי ה"ג טפי איתי לן למיסרי על ידי נכרי איסורא דאורייתא מאיסורא דרבנן על ידי ישראל כדמסיק התם אהאי עובדא ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה ואמרינן נמי בפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קל:) כשם שאין מביאין דרך רשות הרבים כך אין מביאין דרך גגות חצירות וקרפיפות והיה נראה מתוך ה"ג להתיר ביום שני אפילו של ר"ה לעשות כל צרכי מילה אפילו לכרות עצים לעשות כרזל ע"י ישראל שהרי מת דלא שרי לקבור על ידי נכרי כדמוכח בפ"ק דר"ה (דף כ.) אפילו הכי

שמואל לא עייל קמיה דרב אסי לא עייל קמיה דרב אמרי מאן נתרח נתרח שמואל וניתי רב ורב אסי א] ונתרח רב או רב אסי רב מילתא בעלמא הוא דעבד ליה לשמואל משום דהוא מעשה דלטייה אדבריה רב עליה אדהכי והכי אתא שונרא קטעיה לידא דינוקא נפק רב ודרש אחתול מותר להורגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו משום השב אבידה לבעלים וכיון דאמרת מותר להורגו מאי ניהו תו אסור לקיימו מהו דתימא מותר להורגו איסורא ליכא קמ"ל אמרי וכיון דאמרת אין בו משום גזל מאי ניהו תו אין בו משום השב אבידה לבעלים אמר רבינא לעורו מיתיבי רבי שמעון בן אלעזר אומר מגדלין כלבים כופרין וחתולין וקופין וחולדות סנאים מפני שעשויין לנקר את הבית לא קשיא הא באוכמא הא בחיורא והא מעשה דרב אוכמא הוה התם אוכמא בר חיורא הוה והא מבעיא בעיא ליה רבינא דבעי רבינא אוכמא בר חיורא מהו כי קמבעיא ליה לרבינא באוכמא בר חיורא בר אוכמא מעשה דרב באוכמא בר חיורא בר חיורא הוה (חב"ד בי"ח בח"ן סימן) אמר רבי אחא בר פפא משום רבי אבא בר פפא משום רבי אדא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום רבי חייא בר פפא משום רבי אחא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום רבי אחא בר פפא משום רבי חנינא בר פפא מתריעין על החיכוך בשבת ודלת הנגעלת לא במהרה תפתח והלוקח בית בארץ ישראל כותבין עליו אונו אפילו בשבת מיתיבי רשאר פורעניות המתרגשות ובאות על הצבור כגון חיכוך חגב זבוב צירעה ויתוש ושילוח נחשים ועקרבים לא היו מתריעין אלא צועקים לא קשיא כאן בלח כאן ביבש דאמר רבי יהושע בן לוי שחין שהביא הקב"ה על המצרים לה מבחוץ ויבש מבפנים שנאמר ויהי שחין אבעבועות פורח באדם ובבהמה ודלת הנגעלת לא במהרה תפתח מאי היא מר זוטרא אמר סמיכה רב אשי אמר כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו רב אחא מדיפתי אמר לעולם אין מטיבין לו ולא היא רב אחא מדיפתי מילתא דנפשיה הוא דאמר והלוקח בית בארץ ישראל כותבין עליו אונו אפילו בשבת בשבת סלקא דעתך אלא כדאמר רבא התם אומר לנכרי ועושה ה"נ אומר לנכרי ועושה ואע"ג דאמירה לנכרי שבות היא משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו ביה רבנן אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן הלוקח עיר בארץ ישראל כופין אותו ליקח לה דרך מארבע רוחותיה משום ישוב ארץ ישראל: ת"ר שעשרה תנאין התנה יהושע שיהו

שמואל לא עייל קמיה דרב אסי. שהיה גדול ממנו ורב אסי תלמיד של רב הוה: **מאן נתרח.** מי יתמהר מכמון ויבא אחרונה יחידי: **נתרח שמואל.** כמון ויבואו רב ורב אסי ואח"כ תלמידו: **מלטיה בעלמא הוא דעבד לשמואל.** שמואל קטן שבכולן היה וחה שאין רב נכנס לפניו מיבואתא ויקרא הוא דקא עבד ליה משום מעשה דלטייה לשמואל בשמונה שרצים (שבת דף קח.): **אדבריה עליה.** הטעינו עליה לנהוג בו כבוד: **אדהכי והכי.** דהוו מקרבי אתא שונרא וקטעיה לידא דההוא יונקא: **חיורא.** מועד להזיק אדם: **מקריעיה.** בלבוד ובמתנה ובשופרות ובמלוגרות במסכת תענית (יד.): **חיכוך.** שאין שמתחכך האדם עליה פרוטי"ל בלע"ז: **ודלת הנגעלת.** על האדם מהיות מצלית: **לא במהרה תפתח.** ונפקא מינה לאפוקי בדחמי: **מלטיה דנפשיה.** בכ"ב בהשומפין (דף יב:) לאיתנוה לאתוכיה בריחא ולא איסתייעא מילתא: **והלוקח בית.** מנכרי: **אונו.** שטר מכירה: **לא היו מתריעין.** בשבת: **לוטקין.** בימיל: **יבש.** קשה מלח: **אבעבועות פורח.** כפרימתו דהייהו מבחוץ הוא מבעבע דהייהו לא מכלל דבפנים הוי יבש: שיהו

מסורת הש"ס

ב) תענית יד., ג) בכורות מח., ג) ב"ב יב:, ד) ביצה ח:, ה) [שבת קכט. בילה כב.], ו) [שבת קב. עירובין סז: ביצה ה: ב"מ ב.], ז) עירובין יח., ח) [ל"ל וחסיל],

תורה אור השלם

ז. וַיִּקְרְאוּ אֶת פִּרְחֵי הַכֶּבֶשׁן וַיַּעֲמִדוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמַיְמָה וַיְהִי שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת פֹּרֵחַ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה:

שמות ט י

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מלגא דנפשיה ל"ל אחר ד"ה אבעבועות: (ב) תוס' ד"ה אמר וכו' אשם מצאו מת: (ג) ר"ה אומר וכו' דקאמר רבה בני יעקב:

גליון הש"ס

גמ' על החיכוך בשבת. עי' בכורות דף לח ע"ב מוקפות ד"ה וסימנך: רש"י ד"ה מאן נתרח מי יתאחר. וכן תרגמיה בגיטין דף סח ע"ב וכן בתרגמא ע"ז דף יז ע"ב: תוס' ד"ה אבר וכו' וקצת תימה. עיין תשו' רשד"ם מי"ד סימן רלב וכתשובת מהר"י אלגזי סימן שי"ז:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) גמ' ומתרח רב לו רב אסי רב מילתא. עיין שיטה מקובצת:

לעזי רש"י

פרוטי"ר. לחכך, לשפשף.

מוסף רש"י

חיכוך. כמו נתחכך בכותל (תענית יד.), חגב. ארבה, כתרגומו (שם). צירעה. עוקצת את האדם (שם). ויתרוש. יתושין בגמרא (שם). בעיניו ובחוטמו (שם). פורח. הייט מה שנראה למעלה, דדבר הבולט הוי פורח (בכורות מא.). אונו. שטר מכירה, כמו (כ"ב נב.) והיו אותות ושטרות יוצאין על שמו (גיטין ח:). אפילו בשבת. אם לקחה מן הנכרים ורוצה ליתן לנכרו בשבת (שם). דאמירה לנכרי שבות. מדרבנן (ב"מ צ:). משום ישוב ארץ ישראל. לגרש עובדי כוכבים וליישב ישראל בה (גיטין ח:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com